

**Roczne sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu
wspierania rodziny
za 2019 rok
wraz z potrzebami związanymi
z ich realizacją w roku 2020**

Ruda Śląska, luty 2020r.

Spis treści

I. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI 3-LETNIEGO „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2018 - 2020” ZA ROK 2019	s. 3
II. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY	s. 21
III. FINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ	s. 21
IV. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI DO BIURA INFORMACJI GOSPODARCZEJ	s. 22
V. SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY	s. 22
VI. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2019 ROK	s. 23

I. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI 3-LETNIEGO „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2018 - 2020” ZA ROK 2018

Zgodnie z Uchwałą NR PR.0007.29.2018 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 22.02.2018r. w 2019 roku realizowany był „Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2018-2020”.

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2018-2020”

1. Działania profilaktyczne i monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem.

1.1. Bezpieczna rodzina - wspólne działanie pracowników socjalnych i funkcjonariuszy Straży Miejskiej, polegające na wejściach do rodzin wymagających szczególnego wsparcia. Celem tego działania jest monitorowanie funkcjonowania rodzin wieloprotblemowych z terenu miasta wymagających szczególnego wsparcia, w których występują problemy związane z alkoholizmem, niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą, przemocą w rodzinie, niepełnosprawnością oraz dla wzmocnienia bezpieczeństwa dzieci w tych rodzinach.

W roku 2019 pracownicy socjalni wraz z funkcjonariuszami Straży Miejskiej zrealizowali wspólne wyjazdy w celu monitorowania sytuacji rodzin wymagających szczególnego wsparcia w następujących dzielnicach miasta:

- Ruda - 5 wyjazdów (odwiedzono łącznie 38 rodzin),
- Godula - 7 wyjazdów (odwiedzono łącznie 21 rodzin),
- Orzegów - 6 wyjazdów (odwiedzono łącznie 25 rodzin),
- Bykowina - 3 wyjazdy (odwiedzono 15 rodzin),
- Kochłowice - 3 wyjazdy (odwiedzono łącznie 30 rodzin),
- Halemba - 7 wyjazdów (odwiedzono łącznie 92 rodziny),
- Nowy Bytom - 6 wyjazdów (odwiedzono 51 rodzin),
- Wirek - 4 wyjazdy (odwiedzono 25 rodzin),
- Bielszowice - 5 wyjazdów (odwiedzono 27 rodzin).

Łącznie odbyło się 46 wspólnych wyjazdów strażników miejskich i pracowników socjalnych, odwiedzono 266 rodzin w godzinach popołudniowych.

Realizacja tego projektu poszerza również możliwości przeprowadzenia kompleksowej i pogłębionej oceny funkcjonowania rodzin w środowisku. Pozwala także na odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się problemy i kryzysy w rodzinach, daje możliwość udzielenia im wszechstronnej pomocy w celu uniknięcia działań radykalnych, obejmujących np. zabezpieczenie dziecka w przestrzeni pieczy zastępczej (w 2019r. w czasie wyjazdów nie zdarzyła się ani jedna sytuacja tego wymagająca). Działania interdyscyplinarne podejmowane ze strony służb i instytucji stanowią prawdziwy potencjał, który ukierunkowany jest na problem dziecka i rodziny, co zapobiega powstawaniu i pogłębianiu się niewłaściwych postaw i zachowań. Wzrasta również świadomość społeczna, że dobro dzieci jest priorytetem dla różnych instytucji, które ze sobą współpracują.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020 roku.

1.2. Spotkania interdyscyplinarne

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objęte są wsparciem wielu instytucji, m.in. szkół, sądu, placówek wsparcia dziennego, przedszkoli, poradni rejonowych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Przedstawiciele tych instytucji w ramach spotkań interdyscyplinarnych omawiają sytuację rodzin, których one dotyczą. Pozwala to jasno określić jakie trudności ona przeżywa, a także ustalić cele do pracy. Poszczególni członkowie zespołu natomiast podejmują się wykonania takich działań, które mają wspomóc funkcjonowanie rodziny. Na spotkanie zapraszani są członkowie rodziny, którzy motywowani są do podejmowania działań pozwalających im wyjść z trudnej sytuacji.

W 2019 roku łącznie odbyły się 1484 spotkania interdyscyplinarne, z czego w poszczególnych dzielnicach:

- Ruda - 275 spotkań,
- Godula - 110 spotkań,
- Orzegów - 124 spotkania,
- Bykowina - 62 spotkania,
- Halemba - 132 spotkania,
- Kochłowice - 18 spotkań,
- Nowy Bytom - 230 spotkań,
- Wirek - 143 spotkania,
- Bielszowice - 51 spotkań,
- Sekcja Realizacji Projektu (mieszkańcy różnych dzielnic) - 339 spotkań.

Pracownicy Działu ds. Asysty Rodzinnej uczestniczyli w 739 spotkaniach.

Ten sposób monitorowania sytuacji w rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pozwala na wykorzystanie możliwości jakie posiadają instytucje, ale też na wykorzystanie zasobów rodziny. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej zwoływane są spotkania interdyscyplinarne systematycznie, w zależności od sytuacji w rodzinie. Spotkania interdyscyplinarne stanowią istotny element współpracy pomiędzy różnymi instytucjami na rzecz konkretnej rodziny. W ten sposób integrują się instytucje budujące system wsparcia i pomocy rodzinom, które przeżywają trudności. Natomiast rodzina otrzymuje szereg rozwiązań i możliwości, by wyjść ze swojej trudnej sytuacji życiowej.

1.3. Grupy robocze

Niebieska Karta - część A zostaje sporządzona w sytuacji, kiedy w rodzinie zachodzi podejrzenie, że dochodzi do przemocy. Na wniosek koordynatora (osoby, która spisała Niebieską Kartę) zostaje powołana przez Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, grupa robocza. W skład grupy wchodzi przedstawiciele tych instytucji, które współpracują z rodziną. Procedura „Niebieskie Karty” jest procedurą o charakterze pomocowym. Działania podejmowane w jej ramach służą ochronie osób doświadczających przemocy w rodzinie i zapewnieniu im bezpieczeństwa. Podczas pracy członkowie grupy opracowują plan pracy z rodziną, motywują członków rodziny do podejmowania działań mających przerwać spiralę przemocy i na bieżąco monitorują sytuację. Osoby, co do których zachodzi podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie mają możliwość uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, medycznej i socjalnej o czym są rzetelnie informowane, a także motywowane do skorzystania z takich form pomocy. Odpowiedzialność za przemoc ponoszą zawsze osoby, które ją stosują, dlatego też członkowie grup roboczych motywują ww. osoby do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, a w przypadku występowania problemu alkoholowego do podjęcia leczenia. Interdyscyplinarne działania podejmowane na terenie Miasta dają możliwość udzielenia skutecznej pomocy rodzinom doświadczającym przemocy.

W 2019 roku w Mieście Ruda Śląska prowadzonych było 270 procedur „Niebieskie Karty”. 368 dzieci było członkami rodzin, w których toczyła się procedura „Niebieskie Karty”. W tym wobec 153 dzieci istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą. Nadmienia się, że przy wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” każdorazowo sporządzane jest zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na Policję, a w sytuacji, kiedy dobro dzieci jest zagrożone również informowany jest Sąd.

Kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej od kilku lat jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i w 2019 roku brał udział w 14 posiedzeniach Zespołu, a pracownicy Działu w 30 grupach roboczych (w powołanych w 2019r. i już prowadzonych procedurach „Niebieskie Karty”).

1.4. Zawiadamianie Sądu w sytuacjach, gdy dobro dziecka jest zagrożone.

W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej złożył 84 wnioski o wydanie lub zmianę zarządzeń opiekuńczych. Sąd Rejonowy zawiadamiany jest w sytuacji kiedy rodzice w sposób niewłaściwy sprawują władzę rodzicielską. Dzieje się tak wówczas, gdy rodzice w rażący sposób zaniedbują podstawowe potrzeby dzieci, w rodzinie dochodzi do przemocy bądź nadużywania alkoholu.

Ponadto zostało przesłanych również 217 adnotacji pracowników socjalnych bądź asystentów rodziny o aktualnej sytuacji w rodzinie do toczących się postępowań sądowych. Asystenci rodziny przestali 148 sprawozdań z realizacji planu pracy (dotyczyły one rodzin, które zobowiązane zostały do współpracy z asystentem rodziny na mocy postanowienia Sądu). Sąd Rejonowy otrzymuje informacje w jaki sposób rodzice podnoszą swoje kompetencje i umiejętności wychowawcze, w jaki sposób sprawują opiekę nad dziećmi i dbają o ich rozwój we wszystkich przestrzeniach. Jeżeli w rodzinie pojawia się problem uzależnienia to również informacje o leczeniu i terapii rodziców.

2. Wzmocnienie funkcji rodziny.

2.1. „Asystent Rodziny”

W Dziale ds. Asysty Rodzinnej w 2019 roku zatrudnionych było 12 asystentów rodziny (w tym dwóch przebywało na urlopie macierzyńskim i wychowawczym). Koszty zatrudnienia współfinansowane były w ramach resortowego „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019”.

Asystent rodziny po rozeznaniu sytuacji w rodzinie, wspólnie z nią i pracownikiem socjalnym, a kiedy dzieci są zabezpieczone w pieczy zastępczej również z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej opracowuje plan pracy, który zawiera cele i efekty dostosowane do diagnozy sytuacji rodziny. W 2019 roku łącznie wsparciem asystenta rodziny objęte były 142 rodziny - realizowano 134 plany pracy. W zależności od diagnozy praca polegała na:

- zdobywaniu umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, czyli praca nad prawidłowym prowadzeniem domu w przestrzeniach:
 - żywienia - planowanie zakupów spożywczych, przygotowanie menu, przygotowywanie pełnowartościowych posiłków dla wszystkich członków rodziny z uwzględnieniem diety oraz dostosowanych do wieku i potrzeb dzieci, rozszerzanie diety małego dziecka, zapoznanie z piramidą żywieniową, przygotowywanie posiłków w higienicznych warunkach, motywowanie do wspólnego spożywania posiłków w miejscu do tego przeznaczonym, wprowadzanie nowych i ekonomicznych przepisów kulinarnych z uwzględnieniem otrzymywanej pomocy w naturze, wprowadzanie do jadłospisu większej ilości warzyw

i owoców, uświadamianie negatywnego spożywania nadmiernej ilości szkodliwych przekąsek, np. chipsów, napojów energetycznych itp., trening umiejętności przechowywania produktów spożywczych;

- higieny - planowanie zakupu środków czystości i środków do higieny osobistej, omówienie i praca nad umiejętnościami związanymi z utrzymaniem czystości w poszczególnych pomieszczeniach w mieszkaniu, planowanie prac remontowych, segregacja zużytej odzieży oraz przedmiotów zbędnych w mieszkaniu, przygotowywanie listy zakupów brakującej bielizny, odzieży, a także sprzętów gospodarstwa domowego, praca nad wzrostem świadomości członków rodziny w zakresie utrzymywania higieny osobistej (higiena jamy ustnej, dbanie o czystość skóry, włosów i paznokci, zmiana bielizny i odzieży, profilaktyka i pomoc w radzeniu sobie z chorobami skóry - świerzp oraz chorobami pasożytniczymi m.in. wszawicą), motywowanie do dbania o własne zdrowie, regularnych kontroli lekarskich, wizyt u lekarzy specjalistów oraz badań profilaktycznych, trening umiejętności prawidłowego dbania o zwierzęta domowe, w tym do regularnego szczepienia i odrobaczania;

- budżetu - założenie zeszytu budżetowego służącego do planowania wydatków i monitorowania przychodów oraz rozchodów, nauka planowania wydatków, sporządzenie listy potrzeb, jak również szczegółowe omówienie sytuacji finansowej rodziny (posiadane zobowiązania finansowe m.in. kredyty, pożyczki, zajęcia komornicze, zaległe opłaty mieszkaniowe) i harmonogramu działań zmierzających do uregulowania tej kwestii, praca nad regularnym opłacaniem czynszu i innych rachunków, praca nad planowaniem zakupów w tańszych sklepach (nabywanie i doskonalenie umiejętności porównywania cen w różnych sklepach), organizowanie pomocy w naturze (sprzęty gospodarstwa domowego, odzież, pościel, zabawki, meble, żywność) i współpraca w tym zakresie z innymi instytucjami.

- rozwiązywaniu problemów socjalnych:

- pomoc w załatwianiu istotnych spraw urzędowych (przedłużenie umowy najmu mieszkania, rozłożenie zaległości czynszowych, energetycznych na raty itd.), motywowanie do wykorzystania własnych możliwości i uprawnień (zasiłki rodzinne, stypendia, alimenty, dodatek mieszkaniowy i energetyczny), towarzyszenie klientom w załatwianiu spraw urzędowych, kierowanie do poradnictwa specjalistycznego - prawnik, pomoc w przygotowywaniu pism i wypełnianiu wniosków.

- rozwiązywaniu problemów psychologicznych:

- informowanie o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w tym pomocy psychologa, motywowanie do podjęcia stosownej terapii, współpraca z Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, motywowanie do utrzymywania abstynencji, motywowanie do konsultacji z lekarzem psychiatrą w Poradni Zdrowia Psychicznego.

- rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi:

- praca nad rozeznaniem relacji w rodzinie, informowanie o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w postaci pomocy psychologa (praca nad relacjami, praca nad kompetencjami wychowawczymi w tym: trening umiejętności stawiania granic dzieciom, znaczenie konsekwencji w wychowaniu, stosowanie systemu kar i nagród), praca nad sposobami spędzania czasu wolnego z dziećmi (wypożyczanie książeczek, gier planszowych, puzzli i innych zabawek edukacyjnych sprzyjających rozwojowi dziecka, organizowanie wspólnych zabaw i wyjść na podwórko).

- zapewnianiu dzieciom prawidłowego rozwoju we wszystkich przestrzeniach:
 - zdrowotnej - motywowanie do leczenia dziecka i jego konsultowania ze specjalistami zgodnie z zaleceniami pediatry, pomoc w ustalaniu terminów wizyt u specjalistów, praca nad terminowym wykonywaniem bilansów i szczepień, towarzyszenie rodzicom z dzieckiem/dziećmi u lekarza, motywowanie do regularnego podawania leków.
 - edukacyjnej - współpraca z wychowawcami w szkole i przedszkolu, motywowanie rodziców do uczestniczenia w zebraniach i konsultacjach indywidualnych, motywowanie do uzyskania pełnej diagnozy dziecka, które przejawia trudności edukacyjne lub sprawia trudności wychowawcze, pomoc w ustaleniu terminu badania w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, omówienie otrzymanej opinii i praca z rodzicem nad realizacją zaleceń ww. Poradni, kierowanie do placówek wsparcia dziennego i współpraca z wychowawcami.
 - emocjonalnej - praca nad budowaniem prawidłowych relacji w rodzinie, edukacja w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, nauka rozpoznawania i wyrażania emocji w adekwatny sposób, praca nad pogłębieniem wiedzy o potrzebach dziecka na danym etapie rozwojowym, praca nad umiejętnością konstruktywnego komunikowania się z dzieckiem.
 - wspieraniu aktywności społecznej rodzin:
 - motywowanie do udziału w grupie wsparcia dla rodziców, zachęcanie do udziału w uroczystościach ważnych dla dzieci, rozmowy dotyczące relacji sąsiedzkich, trening umiejętności korzystania ze wsparcia lokalnego, zachęcanie do korzystania z Programu Aktywności Lokalnej.
 - motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu oraz utrzymaniu zatrudnienia:
 - współpraca z Klubem Integracji Społecznej, motywowanie do współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (rejestracja, utrzymanie statusu osoby bezrobotnej, korzystanie z ofert pracy, stażów), pomoc w napisaniu CV, pomoc w poszukiwaniu ofert pracy, zachęcanie do skorzystania z prac społecznie-użytecznych, rozmowy dotyczące wartości pracy, pokazywanie korzyści płynących z posiadania własnych środków finansowych.

Ponadto asystent rodziny:

- przygotowuje opinie do Sądu Rodzinnego lub na prośbę strony;
- prowadzi ścisłą współpracę z placówkami wsparcia dziennego działającymi w mieście poprzez: monitorowanie uczestniczenia dzieci w zajęciach świetlicowych, udział w zespołach interdyscyplinarnych, współpracę z wychowawcami placówek wsparcia dziennego, motywowanie rodziców do współpracy z wychowawcami;
- prowadzi współpracę z osobami, instytucjami i organizacjami podejmującymi działania na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez: współpracę z kuratorami zawodowymi i społecznymi, wychowawcami ze szkół, przedszkoli, placówek wsparcia dziennego, poradniami rejonowymi i specjalistycznymi, terapeutami Ośrodka Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej, psychologami Ośrodka Interwencji Kryzysowej;

- organizuje zbiórki i odzieży, obuwia, zabawek, sprzętów gospodarstwa domowego oraz wydaje zgromadzone przedmioty rodzinom potrzebującym;
- współpracuje z grupą roboczą;
- okresowo dokonuje oceny sytuacji w rodzinie, aby ocenić efekty pracy i ewentualnie skorygować plan pracy. W 2019 roku zostało przeprowadzonych 601 okresowych ocen sytuacji rodziny.

Od 1 stycznia 2017 roku z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży zagrożonej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Rola asystenta rodziny zdefiniowana w ustawie o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” łączy się z zadaniami asystenta rodziny wynikającymi z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, stanowiąc spójny system wsparcia rodzin oczekujących na przyjście na świat dziecka oraz rodzin wychowujących dzieci, w tym dzieci chore i niepełnosprawne.

W 2019 roku 3 rodziny zostały objęte koordynacją wsparcia zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wśród rodzin, z którymi pracowali asystenci było 8 kobiet w ciąży, w tym 3 kobiety w ciąży zagrożonej, którym udzielono poradnictwa w ramach ustawy „Za życiem”.

W 2019 roku 18 rodzinom wypłacono jednorazowe świadczenie pieniężne z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny w 2019 roku		142	
w tym liczba:	osób w tych rodzinach		524
	dzieci w tych rodzinach:	przebywających w domu	289
		przebywających w przestrzeni pieczy zastępczej	57
w tym:	rodziny wielodzietne		53
	rodziny niepełne		65

	rodziny, w których wszczęto/trwa procedura „Niebieskie Karty”	11
w tym:	liczba kobiet/rodzin, którym udzielono poradnictwa w ramach ustawy „Za życiem”	8
	liczba kobiet w ciąży zagrożonej	3
w tym:	liczba kobiet/rodzin objętych koordynacją asystenta rodziny na ich wniosek (zgodnie z ustawą „Za życiem”)	3
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę w 2019 roku, w tym:		59
ze względu na poprawę funkcjonowania		17
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę		26
ze względu na brak efektów		4
ze względu na zmianę metody pracy (m.in. przekazanie do projektów, zmiana miejsca zamieszkania - poza teren gminy)		12
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny będzie kontynuować pracę w 2020 roku (w tym rodziny powracające m. in. na mocy postanowienia Sądu)		83

Tabela 1 - liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny w 2019 roku

Asystent rodziny po zakończeniu pracy przez okres 3 miesięcy monitoruje sytuację w rodzinie. Po tym czasie dokonuje się ewaluacji i ocenia sytuację w rodzinie. W 2019 roku w 27 rodzinach prowadzono monitoring po zakończonym planie pracy.

W 2019 roku na podstawie postanowienia Sądu do współpracy z asystentem rodziny zobowiązanych zostało 36 rodzin (natomiast do końca grudnia 2019r. współpracę w ramach planu pracy podjęło bądź kontynuowało na mocy wcześniejszych postanowień 76 rodzin). O sytuacji rodziny, która nie podjęła współpracy zostaje zawiadomiony Sąd. W sytuacji, gdy rodzina podejmuje współpracę, asystent rodziny sporządza sprawozdanie do Sądu dotyczące realizacji planu pracy przez rodzinę.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020r.

2.2. Usługi opiekuńcze

W rodzinach, w których bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego jest wynikiem niepełnosprawności intelektualnej lub fizycznej co najmniej jednego z członków rodziny mogą zostać wprowadzone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w ramach których pomocy w przewyżnianiu codziennych trudności życiowych udziela rodzinie osoba świadcząca usługi. W rodzinach tych prowadzona jest praca dostosowana do możliwości psychofizycznych rodziców z uwzględnieniem zarówno ich zasobów, jak i deficytów. Natomiast pracownik socjalny systematycznie monitoruje sytuację.

W 2019 roku z tej formy pomocy skorzystało 8 rodzin, w których wychowywało się 18 dzieci.

2.3. Kontrakt socjalny

Kontrakt socjalny to narzędzie pracy pracownika socjalnego, który podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych dokonuje oceny sytuacji w rodzinie. Posiadając wiedzę o problemach rodziny, a także o możliwościach i ograniczeniach jej członków, jest w stanie tak zmotywować członków rodziny, by podjęli oni działania naprawcze. Kontrakt socjalny jest rodzajem umowy zawieranej pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodziną, określa on jasno cele, do których dąży rodzina oraz efekty, po których będzie można poznać czy cel został osiągnięty. Rodzina tworzy ten plan wspólnie z pracownikiem socjalnym, obie strony zobowiązują się do wykonania określonych działań, zgodnych z celami kontraktu. Okresowo dokonuje się oceny tego kontraktu i ewentualnie modyfikuje cele, jeśli zachodzi taka potrzeba. Pracownicy socjalni wykorzystują to narzędzie w pracy z rodzinami, bo daje ono jasny obraz sytuacji w rodzinie oraz pokazuje czy zachodzą zmiany. Praca z rodziną trwa kilka miesięcy.

W 2019 roku tą formą pracy objętych było 165 rodzin z dziećmi, w których wychowywało się 368 dzieci. Kierownik bądź konsultant Działu ds. Asysty Rodzinnej współpracował z pracownikami socjalnymi w tworzeniu i realizowaniu indywidualnych planów pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez prowadzenie 57 kontraktów socjalnych.

Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną i zmierza do jego integracji z rodzicami. W 2019 roku do domu rodzinnego z rodzin zastępczych wróciło łącznie 17 dzieci, natomiast z instytucjonalnej pieczy zastępczej 8 dzieci.

3. Wyrównywanie szans i zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci z rodzin dysfunkcyjnych

3.1. Działalność placówek wsparcia dziennego.

- placówki wsparcia dziennego w formie ogniska wychowawczego oraz świetlic (w tym grupy profilaktyczno-rozwojowe dla dzieci w wieku od lat 3)

W roku 2019 na terenie miasta działało 10 placówek wsparcia dziennego, w tym 8 prowadzonych przez organizacje pozarządowe wyłonione w drodze otwartego konkursu ofert. Celem zadania było

wsparcie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w dążeniu do zapewnienia prawidłowego jej funkcjonowania, w szczególności do zapewnienia dzieciom zagrożonym uzależnieniami szczególnej troski i pomocy. W roku 2019 liczba miejsc w placówkach wynosiła 371, łącznie pomocą objęto: 540 dzieci i młodzieży z 327 rodzin.

Zadanie realizowane było zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Oferta świetlic i ogniska wychowawczego skierowana była do dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 16 roku życia, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich prawidłowego rozwoju, spowodowanych między innymi problemem alkoholowym, przemocą w rodzinie, bezradnością opiekuńczo - wychowawczą, trudną sytuacją materialną, żyjących w środowisku zagrożonym alkoholizmem lub narkomanią. W roku 2014 projekt rozszerzono o grupy profilaktyczno - rozwojowe dla dzieci od 3 roku życia.

W roku 2020 zadanie realizowane będzie przez Miasto Ruda Śląska w formie Placówki Wsparcia Dziennego w dzielnicy Nowy Bytom (40 miejsc) oraz organizacje pozarządowe w formie zajęć profilaktyczno - wychowawczych (zadanie z zakresu profilaktyki uzależnień pod nazwą „Prowadzenie zajęć profilaktyczno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży”- Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Ruda Śląska).

Ponadto na terenie Miasta działały trzy placówki wsparcia dziennego w formie klubów młodzieżowych, prowadzonych przez Stowarzyszenie Świętego Filipa Nereusza. W roku 2019 liczba miejsc w placówkach wynosiła 90 (Bykowina - 30 miejsc, Ruda - 30 miejsc, Halemba - 30 miejsc). Łącznie pomocą objęto 262 osoby, z czego 98 osób było stałymi uczestnikami zajęć.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w roku 2020 w formie dostosowanej do potrzeb i możliwości.

- Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych

Ośrodek jest placówką wsparcia dziennego o charakterze specjalistycznym i realizuje cele i zadania określone w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz przepisach wydanych na jej podstawie. Ośrodek wspiera rodzinę wychowującą dziecko niepełnosprawne w zakresie realizacji programu rehabilitacji ruchowej wspomagającej (hipoterapia, muzykoterapia, integracja sensomotoryczna, choreoterapia, terapia dnia codziennego, samoobsługa, terapia przez zabawę, jaskinia solna), psychologicznej, logopedycznej, pedagogicznej oraz pielęgnacji.

W 2019 roku placówka realizowała cele i zadania statutowe w zakresie:

- 1) zapewnienie dzieciom odpowiedniej, stałej opieki podczas pobytu w Ośrodku,
- 2) prowadzenie rehabilitacji wspomagającej (jak wyżej),
- 3) umożliwienie przygotowania przedszkolnego na poziomie specjalnym i powszechnym (oddelegowany nauczyciel przedszkolny) oraz nauki systemem indywidualnym (odpowiedni nauczyciele ze szkół),
- 4) zapewnienie żywienia, bielizny oraz - gdy konieczne - odzieży podczas pobytu w Ośrodku,
- 5) zapewnienie niezbędnych leków i artykułów sanitarnych w postępowaniu profilaktycznym i udzielaniu pierwszej pomocy,
- 6) zapewnienie dowozu dzieci do Ośrodka i ich odwozu,
- 7) udzielanie porad rodzicom jak pielęgnować dziecko niepełnosprawne, jak je wspierać w rehabilitacji ruchowej, pedagogicznej i logopedycznej.

Liczba dzieci zapisanych na dzień 31.12.2019r. - 88 dzieci,

Liczba dzieci poniżej 3 roku życia: 11,

Liczba dzieci od 3 do 4 roku życia: 17,

Liczba dzieci od 5 do 6 roku życia: 19,

Liczba dzieci powyżej 6 lat: 41.

Łącznie w 2019 roku ze wsparcia placówki skorzystało 105 dzieci.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020r.

4. Rozwój aktywności własnej rodzin, zapobieganie marginalizacji ich życia oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców.

4.1. Tworzenie i prowadzenie grup wsparcia.

- **„Mądry rodzic – szczęśliwe dziecko” - grupa wsparcia dla rodziców.**

W 2019 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt - „Mądry rodzic - szczęśliwe dziecko” - grupa wsparcia dla rodziców. Osobami prowadzącymi zajęcia byli psychologzy i asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psychologzy, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyło się 17 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 40 osób, a w zajęciach dla dzieci 15).

Grupa ma charakter otwarty. W 2019 roku spotkania grupy odbywały się dwa razy w miesiącu (z wyłączeniem okresu lipiec-sierpień 2019r.). Rodzice biorący udział w zajęciach poszerzali wiedzę na temat właściwego funkcjonowania w roli rodzica oraz aktywizowali się społecznie. Każde spotkanie koncentrowało się wokół określonego tematu, lecz często zachodziła konieczność modyfikowania przebiegu zajęć i dostosowania ich do bieżących potrzeb uczestników. Jednocześnie brak konieczności ścisłego trzymania się określonego scenariusza spotkania umożliwiał prowadzącemu podążanie za uwagą grupy, dzięki czemu uczestnicy doświadczali realnego wpływu na jakość, kształt i treść zajęć, w których brali udział i które współtworzyli. Rolą osób prowadzących było porządkowanie spotkań, dbanie o to, aby każdy uczestnik grupy znalazł pomoc i wsparcie. Grupę tworzyli przede wszystkim rodzice i to oni wnosili potencjał i energię oraz dzielili się swoimi doświadczeniami.

Tematy zajęć w 2019r.: „ Spotkanie organizacyjne”, „Arteterapia”, „Szczęście kontra smutek”, „Komunikacja interpersonalna” (dwa spotkania), „ Rola społeczne” (dwa spotkania), „Jak rozwijać u dziecka samodzielność”, „Jadłowstręt”, „Kary i nagrody w procesie wpajania samodyscypliny”, „Prawda i mity o wychowaniu dzieci”, „Prawidłowe warunki do nauki”, „Style wychowania a zachowanie dziecka w szkole”, „Jak poprawnie komunikować się z dzieckiem?”, „Jak pomóc dziecku radzić sobie z uczuciami?”, „Jak określać dziecku granice”, „Jak uchronić dziecko od nadanych ról?”.

Rodzice, którzy nie mieli możliwości zapewnienia opieki dla dzieci na czas trwania zajęć mogli zgłosić się z nimi na grupę. Dzieci mogły brać czynny udział w zajęciach, natomiast zajęcia z młodszymi dziećmi prowadzili asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale ds. Asysty Rodzinnej. Dzieci miały zapewnione zajęcia, które sprzyjały ich ogólnemu rozwojowi i umożliwiały nawiązanie społecznych kontaktów z innymi dziećmi. Zajęcia były dostosowywane do potrzeb i wieku dzieci. Zajęcia z małymi dziećmi nie powinny trwać dłużej niż 1 do 1,5 h z uwagi na trudność utrzymania przez nie uwagi i chęć powrotu do rodziców. Dlatego też czas trwania spotkań z rodzicami został do powyższego dostosowany. Zarówno zajęcia z rodzicami, jak i dziećmi podsumowywane były w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020 roku.

- **„moc-E” - grupa wsparcia dla osób z emocjonalnymi trudnościami w funkcjonowaniu społecznym**

W 2019 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt -„moc-E”. Osobami prowadzącymi zajęcia byli asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psychologowie, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odkonano 9 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 36 osób, a w zajęciach dla dzieci - 11 dzieci).

Grupa ma charakter otwarty. Celem głównym jest udzielenie wsparcia osobom, które mają trudności z radzeniem sobie z własnymi emocjami, aby ułatwić im funkcjonowanie społeczne poprzez rozwój osobisty w wymiarze indywidualnym każdego uczestnika, rozwijanie świadomości na temat powstawania i dynamiki emocji, możliwość odreagowania emocji nagromadzonych w interakcji społecznej, budowanie pozytywnego obrazu siebie, wypracowanie skutecznych sposobów radzenia sobie z trudnościami życia codziennego, wzajemne udzielanie wsparcia emocjonalnego, utrwalenie prawidłowych zachowań w kontaktach z innymi osobami. Tematyka zajęć często dostosowana była do potrzeb uczestników grupy, którzy chętnie sygnalizowali swoje oczekiwania. Ponadto każdy z uczestników miał możliwość dzielenia się swoimi doświadczeniami oraz pojawiającymi się problemami i trudnościami w życiu codziennym. Grupa powstała, by ułatwić osobom mającym emocjonalne trudności w funkcjonowaniu społecznym interakcję społeczną. Uczestnicy poszerzają swoją wiedzę na temat powstawania emocji i stresu. Członkowie grupy udzielają sobie wzajemnego wsparcia, dzielą się doświadczeniami, umiejętnościami radzenia sobie oraz mają możliwość udziału w treningu regulacji emocji.

Tematy zajęć w 2019r.: „Spotkanie organizacyjne - co to jest asertywność”, „Stres pourazowy. Depresje”, „Emocje rodziców”, „Typy osobowości”, „Jaką rolę odgrywają emocje w naszym życiu. Inteligencja emocjonalna”, „Role społeczne”, „Samoakceptacja”, „Arteterapia - oddziaływania kolorów na nastrój”, „Spotkanie wigilijne”.

Na zajęcia można zgłaszać się z dziećmi, z którymi są prowadzone zajęcia sprzyjające ich ogólnemu rozwojowi i umożliwiające nawiązanie społecznych kontaktów z innymi dziećmi. Spotkania podsumowywane są w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020 roku.

- **„Rudzkie Warsztatowo”**

W 2019 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt -„Rudzkie Warsztatowo”. Osobami prowadzącymi zajęcia byli asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy

socjalni, psycholog, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyło się 10 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 41 osób, a w zajęciach dla dzieci - 31 dzieci).

Grupa ma charakter otwarty. Celem głównym jest podniesienie kompetencji społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich aktywizacja społeczna poprzez nabywanie umiejętności adekwatnego zachowania się w różnych sytuacjach, kształtowanie samoświadomości i autoprezentacji, nabycie umiejętności nawiązania i utrzymywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi, nabycie umiejętności stawiania i respektowania granic, nabycie umiejętności łączenia zabawy i wychowania, nabycie umiejętności organizowania i spędzania czasu wolnego z dzieckiem, nabycie wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych. Każde ze spotkań dotyczyło określonego tematu, jednak w razie konieczności zachodziła modyfikacja tematu do potrzeb uczestników, którzy chętnie zgłaszali swoje propozycje zajęć. Zdecydowana większość spotkań miała charakter warsztatowy. Nawiązanie współpracy z kierownikiem jednej z aptek zaowocowało rozszerzeniem tematyki spotkań o zagadnienia związane z dbałością o higienę osobistą. Ponadto coroczną tradycją jest spotkanie mikołajkowe, podczas którego dzieci otrzymują przygotowane wcześniej upominki.

Tematy zajęć w 2019r.: „Ciekawe gry i zabawy z dzieciństwa” „Przemoc domowa”, „Profilaktyka uzależnień dzieci i młodzieży”, „Idą święta - dekoracje świąteczne i wiosenne”, „Zagrożenia internetowe”, „Pierwsza pomoc”, „Syndrom DDA”, „Dary jesieni”, „Święta tuż, tuż”, „Spotkanie z Mikołajem”.

Uczestnicy zajęć mogą zgłosić się z dziećmi, które również aktywnie uczestniczą w proponowanych zajęciach. Dzięki temu rodzice mają możliwość spędzania czasu z dziećmi w atrakcyjny sposób.

Spotkania grupy podsumowywane są w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020 roku.

- „Co w środku piszczy?”

W 2019 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt -„Co w środku piszczy?”. Osobami prowadzącymi zajęcia byli asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy

socjalni, psycholodzy, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyły się 3 spotkania (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 11 osób, a w zajęciach dla dzieci - 3 dzieci).

Celem projektu jest przede wszystkim aktywizacja społeczna rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Uczestnicy, w ramach projektu mogą zobaczyć ciekawe miejsca znajdujące się w naszym Mieście, a poprzez to poznać możliwości i sposoby aktywnego spędzania wolnego czasu, przy dysponowaniu niekoniecznie dużymi środkami finansowymi. W 2019r. uczestnicy odwiedzili miejsce, gdzie mogli zobaczyć alpaki - Alpaka Farm, wzięli udział w imprezie profilaktyczno-zdrowotnej „Dama w Bibliotece” oraz zwiedzili Miejską Bibliotekę Publiczną w Rudzie Śląskiej - „Stację Biblioteka”.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020 roku.

- **„Mama i Tata - MoTyle Mocy”** - nowy projekt

W 2019 roku, biorąc pod uwagę zaobserwowane przez asystentów potrzeby związane z prowadzoną pracą w rodzinach, Dział ds. Asysty Rodzinnej opracował i prowadził pilotaż projektu: „Mama i Tata - MoTyle Mocy”. Pierwsze lata życia dziecka mają doniosłe znaczenie dla całego jego późniejszego życia. Jest to czas intensywnych zmian. Okres, w którym w największym stopniu wykształcają się możliwości intelektualne, jakimi będzie dysponować przez resztę życia. Umysł i organizm małego dziecka chłonie wiele informacji pochodzących ze środowiska zewnętrznego. Wśród klientów tut. Ośrodka bardzo często zdarza się, że rodzic nie dostrzega potencjału tkwiącego w dziecku. Natomiast aktywność podejmowana przez małe dziecko nastawiona jest na to, by poszerzać swój potencjał intelektualny i się rozwijać. Prawidłowe oddziaływanie rodziców na poszczególne funkcje poznawcze dziecka umożliwia mu jest wszechstronny rozwój zarówno w zakresie sprawności motoryczno-manualnej, komunikacji i mowy, percepcji słuchowej oraz pamięci wraz z koncentracją. Wpływa także na emocje dziecka i zachowania społeczne.

Cel projektu:

Celem projektu jest poszerzenie wiedzy rodziców na temat etapów rozwoju dziecka oraz sposobu wspomagania go poprzez stymulację sfery poznawczej, emocjonalnej i fizycznej.

Adresat:

Rodziny z dziećmi, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci w drugim, trzecim i czwartym roku życia objęte wsparciem asystenta rodziny i/lub psychologa Działu ds. Asysty Rodzinnej.

Realizator projektu:

Pracownicy Działu ds. Asysty Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej: asystenci rodziny, psychologowie.

Założenia merytoryczne projektu:

Rozwój dziecka jest niewątpliwie tematem bardzo złożonym, ale też niezwykle istotnym w kontekście procesu wychowania. Rodzin objęte wsparciem asystenta rodziny często posiadają niewielką wiedzę na temat kolejnych etapów rozwoju dzieci. Wielu z nich nie potrafi również zaplanować najkorzystniejszej dla rozwoju dzieci form spędzania czasu wolnego. W dobie wysokorozwiniętej technologii oraz wszechobecnego dostępu do smartfonów i tabletów zaangażowanie rodziców w inicjowanie różnego rodzaju zabaw stymulujących rozwój sfery poznawczej, emocjonalnej i fizycznej dziecka jest bardzo często znikome.

Dlatego też asystenci rodziny Działu ds. Asysty Rodzinnej stworzyli projekt, którego głównym celem jest poszerzenie wiedzy rodziców na temat etapów rozwoju dziecka oraz sposobu wspomagania go poprzez stymulację sfery poznawczej, emocjonalnej i fizycznej. Projekt zakłada cykl sześciu co tygodniowych spotkań z rodzicami, którzy są objęci wsparciem asystenta rodziny i wychowują dzieci w wieku dwóch, trzech lub czterech lat. Pierwsze spotkanie dotyczy omówienia podstawowych zagadnień związanych z potrzebami rozwojowymi, etapami rozwoju dziecka oraz wszelkich nieprawidłowości w jego funkcjonowaniu. Na kolejnym spotkaniu zaprezentowane zostaną sposoby wspomagania rozwoju dziecka poprzez ruch, kontakt emocjonalny i wzrokowy z rodzicem oraz sposoby rozwijania u dziecka poczucia bezpieczeństwa i zaufania wobec rodziców poprzez wykorzystanie Metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne. Następnie asystenci rodziny przedstawiają sposoby osvajania dziecka z osobami, sytuacjami oraz przedmiotami, które mogą wzbudzać lęk oraz wycofanie się dziecka. Zaprezentowane zostaną bajki terapeutyczne oraz omówione będzie ich pozytywny wpływ na proces rozwoju dzieci. W drugiej części spotkań z rodzicami asystenci rodziny zaprezentują różnego rodzaju gry i zabawy dla dzieci, które zostaną dostosowane do ich wieku. We wszystkich zabawach będą uczestniczyć rodzice wraz ze swoimi dziećmi. Ponadto przedstawione zostaną ćwiczenia plastyczne oraz logopedyczne, których głównym celem jest stymulowanie motoryki małej dzieci oraz aparatu mowy.

Spotkania z rodzicami oraz ich dziećmi będą miały charakter zarówno teoretyczny jak i praktyczny, co pozwoli utrwalić poznane wiadomości.

Etapy realizacji projektu:

1. Wybranie rodzin, które posiadają dzieci w wieku dwóch, trzech lub czterech lat z rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny.

2. Przeprowadzenie sześciu spotkań - termin spotkań będą dostosowane do możliwości i dyspozycji rodziny oraz asystentów rodziny; odbywać się będą w miejscu zamieszkania rodzin. Tematy spotkań:
- Rozwój 2, 3 i 4 latka.
 - Ćwiczenia ogólnorozwojowe z wykorzystaniem Metody Ruchu Rozwojowego Weroniki Sherborne.
 - Bajka dobra na wszystko - bajki terapeutyczne.
 - Kolorowe żabki - gry i zabawy rozwojowe.
 - Pomaluj mój świat - zabawy plastyczne.
 - Balon, bułka i bibułka - ćwiczenia logopedyczne.

Planowane efekty, wskaźniki realizacji działań:

Poszerzenie wiedzy rodziców na temat etapów rozwoju dziecka oraz sposobu wspomagania go poprzez stymulację sfery poznawczej, emocjonalnej i fizycznej.

Wskaźniki:

Liczba odbytych spotkań, liczba osób uczestniczących w projekcie (w tym liczba dorosłych i dzieci).

Zasady ewaluacji:

Ewaluacja okresowa - roczna, dokonywana raz w roku w odniesieniu do wszystkich rodzin objętych projektem.

Źródło finansowania:

- w ramach budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej,
- dotacja Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Termin realizacji:

Pilotaż projektu od 2019r.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020 roku.

- „FAS/FAE - grupa edukacyjna klientów pomocy społecznej”

W 2019 roku Dział Klub Integracji Społecznej realizował projekt „FAS/FAE - grupa edukacyjna klientów pomocy społecznej”. Osobą prowadzącą zajęcia był konsultant zatrudniony w Dziale.

Celem projektu jest uświadomienie uczestnikom zagrożenia związanego ze spożywaniem alkoholu przez kobiety ciężarne, przedstawienie szkodliwego wpływu alkoholu na ciążę, jej przebieg oraz zdrowie dziecka, edukowanie w zakresie metod postępowania w przypadku problemów wychowawczych z dzieckiem dotkniętym FAS/FAE, przedstawienie deficytów w dorosłym funkcjonowaniu osoby z FAS. W 2019r. w grupie wzięło udział 12 osób.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2020 roku.

5. Tworzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

5.1. Specjalistyczne poradnictwo prawne - oznacza przekazanie rodzinie informacji o powszechnie obowiązującym prawie oraz o praktyce jego stosowania, w szczególności poprzez: podanie i omówienie odpowiednich przepisów, przekazanie wzorów pism prawnych, sporządzenie projektu pisma procesowego. W 2019 roku z poradnictwa skorzystało 126 rodzin, w tym 84 rodziny z dziećmi. Ponadto asystenci rodziny i pracownicy socjalni kierowali rodziny do punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.

5.2. Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne - realizowane jest poprzez: porady - ukierunkowane na określenie odpowiedniej formy pomocy, konsultacje psychologiczne - rodzinne i indywidualne, diagnozę psychologiczną, psychoedukację w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, terapię wspierającą. Praca psychologa odbywa się w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz w środowisku domowym. Ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego w Dziale ds. Asysty Rodzinnej w 2019 roku skorzystało łącznie 94 osób. Na prośbę klientów psycholodzy przygotowują również i wydają opinie i zaświadczenia.

5.3. Poradnictwo z zakresu profilaktyki i problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu - zajmuje się m.in. udzielaniem informacji z zakresu uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia. Konsultanci świadczący poradnictwo udzielają wsparcia, pomagają w uzyskaniu kompleksowej informacji o możliwości rozwiązania problemu, w znalezieniu odpowiedniej placówki specjalistycznej, a także motywują do podjęcia leczenia odwykowego lub terapii dla osób współuzależnionych. W 2019 roku udzielono 2 porad. Ponadto konsultanci świadczą wsparcie edukacyjne w tym zakresie dla placówek oświatowych. W 2019 roku 10 placówek oświatowych skorzystało z poradnictwa w formie spotkań o charakterze edukacyjno-profilaktycznym, w tym 907 uczniów i 107 rodziców.

5.4 Poradnictwa z zakresu narkomanii - realizowane poprzez udzielanie kompleksowej informacji na temat uzależnienia, możliwości podjęcia leczenia, a także motywowanie osoby uzależnionej lub zagrożonej uzależnieniem do podjęcia leczenia. W 2019 roku udzielono 53 porady.

II. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY

W Dziale ds. Asysty Rodzinnej zatrudnieni byli asystenci rodziny, psycholodzy i konsultant. Wszyscy pracownicy Działu podnoszą swoje kwalifikacje. W 2019 roku pracownicy Działu uczestniczyli w następujących szkoleniach, konferencjach i seminariach:

1. Zagadnienia prawne z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z uwzględnieniem tematyki związanej z odebraniem dziecka z rodziny.
2. Kompendium rozwoju dzieci i młodzieży.
3. Mediacje rodzinne w sądownictwie i praktyce.
4. Uzależnienie od alkoholu wśród młodzieży i profilaktyka uzależnień.
5. Budowa lokalnego systemu wsparcia.
6. Praca z rodziną dysfunkcyjną na rzecz powrotu dziecka do rodziny.

W 2019 roku pozyskano dofinansowanie na koszty zatrudnienia asystentów w ramach „Resortowego Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2019 - asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” w wysokości 156 174 zł. oraz rozliczono dotację za 2018r. w kwocie 147 851 zł.

III. FINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 176 pkt 5 zadaniem własnym gminy jest współfinansowanie dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, w przypadku Miasta Ruda Śląska nie zachodzi taka konieczność z uwagi na fakt, iż Miasto Ruda Śląska jest Miastem na prawach powiatu i realizuje zadania należące do zadań własnych powiatu zgodnie z art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2019 roku poniesiono następujące wydatki za pobyt dzieci w pieczy zastępczej:

a) rodzinna piecza zastępcza:

Rodziny zastępcze otrzymujące świadczenia na dzieci	Ilość rodzin zastępczych	Ilość dzieci w ciągu roku	Wydatki w 2019 roku
	265	452	4 275 237,86

b) instytucjonalna piecza zastępcza:

Placówki opiekuńczo-wychowawcze	Ilość placówek (w których umieszczone są dzieci)	Ilość dzieci w ciągu roku	Wydatki w 2019 roku
	20	160	5 717 511,80

IV. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI DO BIURA INFORMACJI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z art. 176 pkt 8 w odniesieniu do art. 193 ust. 8 należy przekazywać informację do biura informacji gospodarczej o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy. W 2019 roku 334 osoby zobowiązane do ponoszenia ww. opłat zostały zgłoszone do biura informacji gospodarczej.

V. SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

W związku z § 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej gmina, powiat oraz samorząd województwa mają obowiązek składania wojewodzie sprawozdania z wykonywania zadań za okres:

- od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca - w terminie do dnia 31 lipca danego roku,
- od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia - w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego.

Sprawozdania zostały złożone w terminie.

VI. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2020 ROK

W 2019 roku ogółem z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej korzystało 1385 rodzin. Problem bezradności opiekuńczo - wychowawczej dotyczył 761 rodzin z dziećmi, co stanowiło ok. 55% ogółu rodzin korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka. Zadania realizowane w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2018 - 2020” dawały możliwość objęcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych działaniami ukierunkowanymi na ich wzmocnienie.

Mając na uwadze powyższe, potrzeby na 2020 rok w zakresie wspierania rodziny to m.in.:

1. Dalszy rozwój asystentury rodzinnej poprzez zwiększenie liczby zatrudnionych asystentów rodziny ze względu na:

a) konieczność udzielania rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia w formie asystenta rodziny,

b) kontynuacja koordynacji przez asystenta rodziny kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

c) wzrost liczby rodzin, którym należy udzielić takiej pomocy m.in. ze względu na postanowienia Sądu zobowiązujące rodziny do współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a w szczególności z asystentem rodziny.

d) nowe projekty, na które zostały pozyskane środki unijne, a których celem jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. Bieżące monitorowanie sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania interdyscyplinarne (spotkania interdyscyplinarne, grupy robocze).

3. Udzielanie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi rodzicom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ze względu na swoją niepełnosprawność.

4. Kontynuacja pracy socjalnej m.in. w formie kontraktu socjalnego prowadzonej przez pracowników socjalnych.

5. Kontynuacja wsparcia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez zapewnienie dzieciom miejsc w placówkach wsparcia dziennego oraz Ośrodka Adaptacyjnym.

6. Kontynuacja grup wsparcia m.in. dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dla osób, które mają trudności z radzeniem sobie z własnymi emocjami, aby zaktywizować ich społecznie oraz zapobiec marginalizacji ich życia.

7. Dalsze umożliwienie dostępu rodzinom do specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego i prawnego.

8. Wzmacnianie kompetencji, wiedzy i umiejętności pracowników Działu ds. Asysty Rodzinnej poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych

Powyższe potrzeby wynikają z dotychczas prowadzonej pracy z rodzinami, a w szczególności rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania podejmowane na rzecz rodziny muszą być w głównej mierze ukierunkowane na jej wsparcie i wzmacnianie, by w sposób prawidłowy mogła realizować swoje funkcje.

Sprawozdanie niniejsze przygotowane zostało przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, który realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zgodnie z niniejszą ustawą, w oparciu o zarządzenie nr SP.0050.2.5.2012 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 09 stycznia 2012r. w sprawie wyznaczenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej do organizowania pracy z rodziną i uchwałę nr PR.0007.204.2012 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 30 sierpnia 2012r. zmieniającą Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. Od 2012 roku wspieranie rodziny należy więc do statutowych zadań Ośrodka realizowanych przez Gminę.